

EUROOPA KESKPANK
PANGANDUSJÄRELEVALVE

Fintech-krediidasutuste tegevusloataotluste hindamise juhend

BANKENTOEZICHT

September 2017

BANKTILLSYN BANKU UZRAUDZĪBA

BANKŲ PRIEŽIŪRA NADZÓR BANKOWY

VIGILANZA BANCARIA

BANKFELÜGYELET

BANKING SUPERVISION

SUPERVISION BANCAIRE BANČNI NADZOR

MAOIRSEACHT AR BHAINCÉIREACHT NADZOR BANAKA

BANKING SUPERVISION

PANGANDUSJÄRELEVALVE

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKOVNI DOHLED

БАНКОВ НАДЗОР

BANKTILLSYN

BANKENAUF SICHT

ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ PANKKIVALVONTA

SUPRAVEGHERE BANCARĂ BANKOVÝ DOHL'AD

SUPERVIŽJONI BANKARJA

SUPERVISIÓN BANCARIA

BANKING SUPERVISION

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKENAUF SICHT

Sisukord

Eessõna	2
1 Sissejuhatus	3
1.1 Juhendi üldine taust	3
1.2 Mida kujutab endast <i>fintech</i> -pank?	3
1.3 <i>Fintech</i> -pankade tegevusloataotluste hindamine	4
2 Juhtorgani liikmete sobivus	6
Infokast 1 Juhtorgani liikmete sobivuse hindamine	6
3 Aktsionäride sobivus	7
Infokast 2 Aktsionäride sobivuse hindamine	7
4 Korralduslikud aspektid	9
4.1 Krediidiriski hindamine ja juhtimine	9
Infokast 3 Laenuhindamissüsteemide ja laenude juhtimise hindamine	9
4.2 IT riskid	11
Infokast 4 IT riskide hindamine	11
4.3 Tegevuse edasiandmine ja pilveteenused	12
Infokast 5 Edasiantud tegevuse hindamine	12
4.4 Andmehaldus	13
Infokast 6 Andmehalduse kvaliteedi hindamine	13
5 Tegevuskava	15
Infokast 7 Tegevuskava hindamine	15
6 Kapital, likviidsus ja maksevõimelisus	17
6.1 Algkapital	17
6.2 Likviidsus	17

Eessõna

Pangandussektoris aset leidnud tehnoloogiliste uuenduste tulemusel on finantsturule sisenemas üha rohkem finantstehnoloogiapõhiste ärimudelitega üksusi. Seda kajastab ka asjaolu, et niisugused üksused esitavad Euroopa Keskpannale (EKP) heakskiitmiseks järjest enam krediitdiasutuse tegevusloataotlusi. *Fintech*-pankade tegevusloataotlused, mida käesolevas dokumendis käsitletakse, puudutavad krediitdiasutusi kapitalinõuete määruse¹ artikli 4 lõike 1 tähenduses.

Üldmõiste *fintech* (finantstehnoloogia) hõlmab väga erinevaid ärimudeleid. Kooskõlas EKP vastutusalaga viidatakse käesolevas dokumendis üksnes sellistele pankade ärimudelitele, milles pangatoodete ja -teenuste tootmine ja pakkumine põhinevad tehnoloogiapõhistel uuendustel. EKP soovib võimaldada innovatiivseid lahendusi pakkuvatel turuosalistel anda finantssektorisse oma positiivne panus. Selleks on ta kehtestanud uutele tegevusloa saanud pankadele asjakohased usaldatavusnõuded kooskõlas EKP-le antud ülesandega säilitada Euroopa pangandussüsteemi turvalisus ja usaldusväarsus.

Põhimõtted, mida EKP kohaldab kõigi ühtsesse järelevalvemehhanismi kuuluvate pankade tegevuslubade väljastamisel ning mida käsitletakse tegevusloataotluste hindamise juhendis, kehtivad ka *fintech*-pankadele tegevuslubade andmisel. EKP ülesanne on tagada, et tegevuslubade andmine *fintech*-pankadele toimub nõuetekohasel viisil, samuti peab ta kontrollima, et sellistel pankadel on olemas riskijuhtimisraamistikud, mis võimaldavad prognoosida, mõista ja ohjata nende tegevusvaldkonnas tekkivaid riske. Ühtlasi peavad *fintech*-pankadele kehtima samad nõuded nagu teiste pankade puhul, et tagada kõigile võrdsed võimalused.

Juhendi eesmärk on muuta EKP kohaldatavad tegevusloataotluste hindamise kriteeriumid ja menetlused potentsiaalsete tegevusloa taotlejate jaoks läbipaistvamaks ja mõistetavamaks. Samuti peaks see lihtsustama tegevuslubade taotlemise käiku. Seega on käesolev juhend tehnoloogia seisukohalt neutraalse hoiakuga ning selle abil ei looda *fintech*-pankadele turule sisenemisel ei eeliseid ega takistusi võrreldes muid ärimudeleid kasutavate pankadega.

---

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 575/2013, 26. juuni 2013, krediitdiasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavate usaldatavusnõuete kohta ja määruse (EL) nr 648/2012 muutmise kohta (ELT L 176, 27.6.2013, lk 1).

1 Sissejuhatus

1.1 Juhendi üldine taust

Ühtne järelevalvemehhanism hõlmab EKPd ja osalevate riikide pädevaid asutusi. EKP teeb järelevalvet Euroopa pangandusjärelevalve üle:

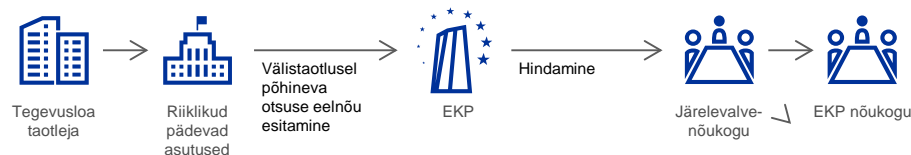
- määratledes igapäevase järelevalvetegevuse ühised põhimõtted;
- võttes ühtlustatud järelevalve- ja parandusmeetmeid;
- tagades määruste ja järelevalvepoliitika järjepideva kohaldamise.

Ühtses järelevalvemehhanismis hindavad EKP ja riiklikud pädevad asutused ühiselt pankade tegevusloataotlusi ja taotlusi tegevusloa laiendamiseks uutele tegevusvaldkondadele. Kõik taotlused esitatakse esmajärjekorras selle riigi pädevale asutusele, kus pank kavatses tegutseda. EKP ja riiklikud pädevad asutused teevad tihedat koostööd kogu hindamismenetluse vältel ning lõpliku otsuse võtab vastu EKP.²

EKP on volitatud andma tegevusloa kõigile euroalal tegutseda soovivatele pankadele, sealhulgas *fintech*-pankadele.

Joonis 1

Tegevusloa andmise menetlus

1.2 Mida kujutab endast *fintech*-pank?

Fintech-pankade olemuse mõistmiseks tuleb esmalt selgitada finantstehnoloogia tähendust üldiselt. Finantsstabiilsuse nõukogu määratluse kohaselt mõistetakse finantstehnoloogia all tehnoloogiapõhist innovatsiooni finantsteenuste valdkonnas, mille tulemusel võidakse välja töötada uusi ärimudeleid, rakendusi, menetlusi või tooteid, millel on märkimisväärne mõju finantsteenuste pakkumisele.³

EKP omakorda on koostanud *fintech*-panga määratluse, et näidata, milliste pankade suhtes käesolevat juhendit kohaldatakse. Määratlus hõlmab nii panga õiguslikku

² Lähemalt vt tegevusloataotluste hindamise juhend (6. jagu), mis on kättesaadav EKP pangandusjärelevalve veebilehel.

³ Vt finantsstabiilsuse nõukogu 2017. aasta juunis avaldatud dokument „Financial Stability Implications” (lk 7; <http://www.fsb.org/wp-content/uploads/R270617.pdf>).

määratlust kapitalinõuete määruses defineeritud krediidasutuse tähenduses⁴ kui ka finantsstabiilsuse nõukogu definitsiooni *fintech*-krediidasutuse kohta.

EKP määratleb *fintech*-panka järgmiselt:

Fintech-panga ärimudelid põhinevad pangatoodete ja -teenuste tootmine ja pakkumine tehnoloogiapõhistel uuendustel.

Käesolevas juhendis käsitletakse *fintech*-pankana pank, mille ärimudelid põhinevad pangatoodete ja -teenuste tootmine ja pakkumine tehnoloogiapõhistel uuendustel. Arvestades krediidasutuste ja tehnoloogiliste lahenduste mitmekesisust ühtses järelevalvemehhanismis osalevates riikides, hõlmab see lai määratlus eri jurisdiktsioonide alla kuuluvate krediidasutuste erinevaid tegevusvaldkondi.

Määratlus hõlmab:

- juba tegutsevaid panku, kes edendavad ja integreerivad tehnoloogilisi uuendusi, arendades pangasiseseid finantstehnoloogilisi lahendusi, omandades *fintech*-ettevõtteid või sõlmides nendega strateegilisi partnerlussuhteid (teiste ettevõtete toodete turustamine oma panga nimel (*white labelling*), tegevuse edasiandmine jne);
- *fintech*-panku, kes on uued turuosalisel ning kasutavad olemasolevate pankadega kogu väärtusahela ulatuses konkureerimiseks tehnoloogilist innovatsiooni; määratlus hõlmab ka juba tegutsevaid finantsteenuste pakkujaid (nt makseasutused, investeerimisühingud, e-raha asutused jne), kes laiendavad oma tegevushaaret ja asuvad pakkuma ka pangandusteenuseid ning keda saab seetõttu käsitleda tegevusluba vajavate uute turuletulijatena.

1.3 *Fintech*-pankade tegevusloataotluste hindamine

Käesoleva juhendi eesmärk on sisse seada ühtsed põhimõtted, mille alusel hinnatakse uute *fintech*-pankade tegevusloataotlusi ning taotlusi juba tegutsevate (nii oluliste kui ka vähem oluliste⁵) krediidasutuste selliste spetsialiseeritud tütarettevõtjate loomiseks, kes kasutavad finantstehnoloogiapõhist ärimudelit. See on kooskõlas eesmärgiga, et *fintech*-pankade tegevusloataotluste suhtes kehtiksid samad nõuded nagu kõigi teiste krediidasutuste tegevusloataotluste puhul.

EKP järelevalvenõukogu kiitis juhendi heaks 2017. aasta juunis.

Juhendis kajastatakse põhimõtteid, milles järelevalvenõukogu leppis kokku 2017. aasta juuni lõpus, ning selles sisalduvad järelevalvekaalutlused on eriti olulised *fintech*-pankadest taotlejate jaoks. Põhimõtteid ei kohaldata siiski ainult *fintech*-pankade suhtes ning need võivad olla samavõrd asjakohased ka traditsioonilisemaid ärimudeleid kasutavate pankade taotluste hindamisel. Samuti ei piira siinsed põhimõtted ELi ja riikide õigusnõuete ning Euroopa Pangandusjärelevalve (EBA) tehniliste standardite rakendamist. Need vaadatakse edaspidi läbi, võttes arvesse ühtses järelevalvemehhanismis rakendatavate tegevusloamenetluse järelevalve tavade jätkuvat kujunemist, rahvusvahelise ja

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määruse (EL) nr 575/2013 (krediidasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavate usaldatavusnõuete kohta) artikli 4 lõikes 1 tähenduses on krediidasutus ettevõtja, kelle majandustegevuseks on hoiuste või muude tagasimakstavate vahendite võtmine avalikkuselt ning oma arvel ja nimel laenu andmine.

⁵ Krediidasutuste oluliseks ja vähem oluliseks liigitamise kohta vt määruse (EL) nr 1024/2013 (millega antakse Euroopa Keskpanngale eriuülesanded seoses krediidasutuste usaldatavusnõuete täitmise järelevalve poliitikaga) artikli 6 lõige 4.

Euroopa õiguskeskkonna regulatiivset arengut ning kapitalinõuete direktiivi⁶ uusi tõlgendusi, mille esitab näiteks Euroopa Liidu Kohus. Juhendit tuleks tõlgendada koos EKP üldiste juhenditega, mis käsitlevad tegevusloataotluste hindamist ning sobivuse ja nõuetekohasuse hindamist.⁷

Käesoleva dokumendi kontekstis hõlmavad tegevusloa andmise käigus hindamisele kuuluvad üldkriteeriumid vähemalt järgmist nelja valdkonda:

1. juhtimine (juhtorgani liikmete ja aktsionäride sobivus);
2. sisemine töökorraldus (riskihaldus, vastavuskontroll ja audit);
3. tegevuskava;⁸ ning
4. kapital, likviidsus ja maksevõimelisus.

---

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2013/36/EL, 26. juuni 2013, mis käsitleb krediidiasutuste tegevuse alustamise tingimusi ning krediidiasutuste ja investeerimisühingute usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet, millega muudetakse direktiivi 2002/87/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2006/48/EÜ ja 2006/49/EÜ (ELT L 176, 27.6.2013, lk 338).

⁷ Vt tegevusloataotluste hindamise juhend ning juhend sobivuse ja nõuetekohasuse hindamise kohta, mis on kättesaadavad EKP pangandusjärelevalve veebilehel.

⁸ Tegevusloataotluste hindamise juhendi järgmine avalik konsultatsioon hõlmab ka pankade tegevuskava ja kapitali hindamise kriteeriumeid. Käesolev *fintech*-pankade suhtes kohaldatav juhend hõlmab just nende seisukohalt olulisi kaalutlusi lähtuvalt neljast hindamiskriteeriumist, mis on kooskõlas üldises õigusraamistikus ning tegevusloataotluste hindamise juhendi järgmistes ajakohastatud versioonides toodud kriteeriumitega.

2 Juhtorgani liikmete sobivus

Fintech-pankade juhtorgani liikmed peavad vastama samadele üldistele sobivuskriteeriumitele nagu ülejäänud pankade juhtorgani liikmed. Seega peavad nende juhtorgani liikmetel olema küllaldased teadmised, oskused ja kogemused oma kohustuste täitmiseks, sh piisavad teadmised ja oskused ning teoreetilised ja praktilised kogemused panganduses ja/või finantsvaldkonnas.⁹

Kuna *fintech*-pankadel on tehnoloogiapõhised ärimudelid, on nende juhtorgani liikmetelt ametiülesannete täitmisel eeldatavate küllaldaste pangandusalaste teadmiste, oskuste ja kogemuste kõrval samavõrra olulised ka piisavad tehnilised teadmised, oskused ja kogemused.

Infokast 1

Juhtorgani liikmete sobivuse hindamine

EKP ja riiklikud pädevad asutused hindavad *fintech*-pankade tegevust juhtivate isikute ametialast kogemust, kvalifikatsiooni ja oskusi.

- **Juhtorgani liikmete infotehnoloogiaalane pädevus**

Arvestades *fintech*-pankade eripära ja tehnoloogia tähtsust nende äritegevuses, peavad nende juhtorgani nii juhtimisfunktsiooni (tegevjuhid) kui ka järelevalvefunktsiooni (mitte-tegevjuhid) täitvatel liikmetel olema asjakohased tehnilised teadmised ja praktilised kogemused, mis võimaldavad neil oma ametiülesannete täitmisel mõista panga ärimudeliga kaasnevaid riske. Tehnoloogilise aspekti tähtsust silmas pidades peaksid *fintech*-pangad kaaluma infotehnoloogia osakonna peaspetsialisti nimetamist juhatuse liikmeks.

- **Juhtorgani liikmete sobivus ja nõuetekohasus¹⁰**

Hinnatakse ka juhtorgani liikmete teadmisi ja kogemusi panganduses ja/või finantsvaldkonnas. Ärimudeli keerukus on üks kriteeriumeid, mille alusel määratakse juhtorgani liikmetelt nõutav teadmiste ja kogemuse tase.

---

⁹ Vt tegevusloataotluste hindamise juhendi jagu 5.3.

¹⁰ Vt juhend sobivuse ja nõuetekohasuse hindamise kohta, mis on kättesaadavad EKP pangandusjärelevalve veebilehel.

3 Aktsionäride sobivus

Tegevusloa andmise menetluse raames hinnatakse aktsionäre samade kriteeriumide alusel, millest lähtutakse juba tegutsevas krediidasutuses olulise osaluse omandaja hindamisel.¹¹ *Fintech*-pankade puhul võivad aktsionäride hulka kuuluda nii asutajad kui ka erinevad riskikapitali pakkujad. Mõnel juhul võib *fintech*-panga peamiseks osanikuks olla äriinkubaator.¹² Kasvu rahastamise vajadusest tingitult annavad tegevusloa andmise protsessi ajal stardikapitali¹³ sageli investorid, kelle osaluse suurus võib hilisemates etappides kahandada uute investorite lisandumine. Tegevusloa andmise ajal ei ole üldjuhul teavet tulevaste investorite kohta. Mõnel juhul võib siiski olla juba tegevusloa andmise protsessi käigus ilmne, et olemasolevad aktsionärid ei säilita pikemas perspektiivis oma osalust krediidasutuses.

Samuti ei ole *fintech*-pankadel oma tegevuse algetapis palju võimalusi minna (esmase avaliku pakkumise kaudu) börsile. Seepärast on juhtorgani tegevus suunatud rahastamisallikate leidmisele.

Aktsionäridel peab olema juhtimisalane ja tehniline pädevus finantstegevuse, sh finantsteenuste valdkonnas.

Peale selle peab aktsionäride majanduslik usaldusväarsus olema piisav, et tagada algetapis (üldjuhul kolm aastat) *fintech*-panga kindel ja usaldusväärne juhtimine.

Infokast 2

Aktsionäride sobivuse hindamine

- **Aktsionäride maine**

EKP ja riiklikud pädevad asutused hindavad kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega aktsionäride¹⁴ mainet (nii erialase usaldusväarsuse kui ka pädevuse seisukohalt), võttes arvesse iga aktsionäri tulevast mõjuulatust *fintech*-pangas. Hinnangus võetakse arvesse ka sobiva üldjuhtimisstruktuuri (nt sõltumatud tegevjuhtkonda mittekuuluvad juhtorgani liikmed) olemasolu. Kui aktsionäril on tõendid varasemate investeringute ja portfelli halduse kohta, võetakse ka seda eelnevat kogemust arvesse.

¹¹ Vt tegevusloataotluste hindamise juhendi jagu 5.4.

¹² Äriinkubaatori mõiste hõlmab ettevõtte arendustegevuse, infrastruktuuri ja töötajate kooslust, mille eesmärk on toetada uusi ja väikesi ettevõtteid, aidates neil püsima jääda ja kasvada esimestes tegevusetappides, mil ettevõtteid võivad olla haavatavad ja seista silmitsi raskustega.

¹³ Stardikapitali kasutatakse ettevõtte esialgsete tegevuskulude katteks ja riskikapitali pakkujate huvi äratamiseks. Sageli pärineb see asutajate isiklikust varast.

¹⁴ See kehtib aktsionäride kohta, kellele kuulub üle 10% kapitalist ja hääleõigustest või – kui tegu on mitme väiksema aktsionäri kohta, kellel oluline osalus puudub – 20 suurema aktsionäri kohta. Vt kapitalinõuete direktiivi artikli 14 lõige 1 (Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2013/36/EL, 26. juuni 2013, mis käsitleb krediidasutuste tegevuse alustamise tingimusi ning krediidasutuste ja investeerimisühingute usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet, millega muudetakse direktiivi 2002/87/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2006/48/EÜ ja 2006/49/EÜ (ELT L 176, 27.6.2013, lk 338)).

- **Aktsionäride majanduslik usaldusväärsus**

EKP ja riiklikud pädevad asutused hindavad aktsionäride majanduslikku usaldusväärust, võttes aluseks *fintech*-panga rahastamisvajaduse. Tegevusloa taotlemise protsessi käigus peaksid aktsionärid andma ülevaate sellest, kuidas nad kavatsevad vajaduse korral tagada *fintech*-pangale rahalise toe, mis ületab tegevusloa andmise käigus hindamisele kuuluvat nõutavat algkapitali. Nende valmisolek ja suutlikkus seda teha võivad sõltuda olemasolevatest rahalistest ressursidest või äritegevusest edaspidi oodatavast tulust, aga ka sidemetest, mis võimaldavad leida täiendavaid rahastamisallikaid. Kui *fintech*-panga äriplaanis eeldatakse kasvumäärasid, mida on võimalik saavutada üksnes täiendava rahastamise kaudu, mis ületab olemasolevate aktsionäride kohustusi ja ressursse, tuleb äriplaanis kirjeldada, milliste meetodite abil kavatsetakse täiendavad vahendid hankida.

---

4 Korralduslikud aspektid

4.1 Krediidiriski hindamine ja juhtimine

Arenenud riikide turgudel tegutsevad *fintech*-pangad kasutavad klientide tagasimaksevõime kontrollimiseks sageli tavameetodeid, mille abil hinnatakse üldjuhul kolme tegurit:

- kliendi identiteet – pettuse vältimiseks;
- tagasimaksevõime – hinnatakse sissetulekude ja olemasoleva võlakoormuse alusel;
- tagasimaksevalmidus – hinnatakse üldjuhul varasema laenukäitumise alusel.

Osa neist andmetest (eelkõige kliendi laenuandmed ehk teave varasema laenukäitumise kohta) ei ole äritegevuse algetapis tavaliselt kättesaadavad ning seega ei ole võimalik koostada pangasisest laenuhindamismudelit. Seepärast võivad *fintech*-pangad otsustada laenuhindamisteenuseid edasi anda ja/või tugineda alternatiivsetele andmeallikatele ja laenuhindamismeetoditele.

Tegevusloa taotlejatel peab olema sisse seatud laenuaotluste rahuldamise kindel kord, samuti olemasolevate laenude muutmise, uuendamise ja refinantseerimise kord. Ühtlasi peavad nad andma selge ülevaate sellest, milliseid andmeid kasutatakse laenuandmisotsuste tegemisel ning kuidas on tagatud laenukvaliteet. Kõik need menetlused peavad olema nõuetekohaselt dokumenteeritud ja neid tuleb korrapäraselt läbi vaadata. Sama nõue kehtib ka tagatise kõlblikkuse, väärtuse ja jõustatavuse hindamisel ning viivislaenude liigitamisel ja haldamisel.

Fintech-pangad on traditsiooniliste pankadega võrreldes sageli rahvusvahelisema suunitlusega, seega on tõenäoline, et märkimisväärne osa nende operatsioonidest tehakse väljaspool riiki, kus tegevusloaotlus esitati. See asjaolu võib tingida vajaduse riigispetsiifiliste laenuhindamismenetluste järele.

Infokast 3

Laenuhindamissüsteemide ja laenude juhtimise hindamine

***Fintech*-panga tegevusloaotluse hindamisel võtavad EKP ja riiklikud pädevad asutused arvesse konkreetse panga laenuandmismenetluse, sisejuhtimise ning laenuhindamismetoodika ja -andmetega seotud järgmisi aspekte.**

- **Juhtimisstruktuur ja laenuandmisotsuste tegemine**
  - (a) EKP ja riiklikud pädevad asutused võivad oma äranägemise järgi otsustada, et pärast pangale tegevusloa andmist tehakse täiendav hindamine. Näiteks võib olla vaja läbi vaadata panga laenuandmismenetlus, enne kui pank hakkab klientidele laene väljastama.

- (b) EKP ja riiklikud pädevad asutused vaatavad läbi pangasisese laenuaotluste hindamise menetluse, milles tuleb kehtestada analüüsi aluseks oleva teabe miinimumnõuded. Järelevalvehinnangus vaadeldakse, kuidas tegevusloa taotleja kontrollib klientide sissetulekut ning milliseid süsteeme (krediidiinfoteenused) ja andmeid (nt kliendi laenuajalugu ja netovõlakoormus eraldiseisvalt või võrdlusandmete alusel) kasutatakse laenuhindamiseks.
- (c) EKP ja riiklikud pädevad asutused hindavad *fintech*-panga suutlikkust määrata nende andmete alusel kindlaks klientide laenukõlblikkus. Kuna selliste andmete täpsus ja piisavus on panga jaoks otsustava tähtsusega, peaks panga juhtorgan saama hinnata kogu laenuandmisprotsessi asjakohasust.

- **Laenuhindamine**

- (a) EKP ja riiklikud pädevad asutused hindavad tegevusloa taotleja laenuhindamismudeli asjakohasust. Mudel võib hõlmata eri lähenemisviise alates pangasisese laenuhindamismudeli koostamisest ja lõpetades kolmandatelt isikutelt saadavate andmete kasutamisega laenuhindamise eesmärgil. Samuti hindavad EKP ja riiklikud pädevad asutused seda, kuidas pank suudab äritegevuse mahu suurenedes tõhustada laenuhindamismudelit ja üldist riskihaldust.
- (b) EKP ja riiklikud pädevad asutused hindavad, kui hästi laenuhindamismudel on dokumenteeritud ja kui põhjalikult seda panga eri osakondades (nt juhid ning laenuandmisotsuseid tegeva osakonna ja laenukõlblikkuse tagamise eest vastutava osakonna töötajad) tuntakse.
- (c) Kui *fintech*-pank kavatses tegutseda mitmes riigis, võib olla vajalik kasutada riigispetsiifilisi laenuhindamismenetlusi, kuna andmete kättesaadavus võib näiteks maksuseaduste ja -deklaratsioonide tõttu olla riigiti erinev. Neid eripärasid tuleb arvesse võtta, et tagada laenuhindamismudeli toimimine kõigis riikides, ning neid võetakse arvesse ka järelevalvealases hindamises.
- (d) EKP ja riiklikud pädevad asutused hindavad kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega ja riskipõhiselt, kas tegevusloa taotleva *fintech*-panga vahendite hankimise kavad on piisavad (muu hulgas analüüsitakse näiteks seda, kas pangas on piisav arv töötajaid, kes tegelevad pangasiseste laenuhindamismudelite arendamise ja haldamisega).

- **Alternatiivsed laenuhindamismeetodid ja -andmed**¹⁵

- (a) Kui kasutatakse alternatiivseid andmeallikaid ja laenuhindamismeetodeid, hindavad EKP ja riiklikud pädevad asutused, kas panga riskihaldusmeetmed ja kapital on nende kasutamiseks vajalikul tasemel.

---

¹⁵ Need meetodid põhinevad analüütilistel andmemudelitel ja alternatiivsetel andmeallikatel (nt andmed meditsiiniteenuste arvete tasumise kohta, sotsiaalmeediakontod jne) ning erinevad seetõttu laenuhindamise standardmudelitest, mille sisenditeks on andmed laenuajaloo ja võlakoormuse kohta.

- (b) Kui *fintech*-pank kasutab väliselt teenusepakkujalt (tegevuse edasiandmise korras) saadud laenukõlblikkuse hinnanguid ja nende koostamisel on kasutatud alternatiivseid andmeallikaid, hindavad EKP ja riiklikud pädevad asutused *fintech*-panga riskiohjemeetodite asjakohasust. Näiteks kaalutakse seda, kas tegevuse edasiandmisega seotud riskiohjemeetmed on piisavad ning kas laenukõlblikkuse hindamise menetlus ja seonduvad andmeallikad on nõuetekohaselt dokumenteeritud ja kas panga töötajad on nendega kursis. Samuti hinnatakse tegevusloa taotleja suutlikkust teostada oma lepingujärgseid õigusi viisil, mis võimaldab nii *fintech*-pangal kui ka järelevalveasutustel kontrollida edasiantud laenukõlblikkuse hindamise teenuste kvaliteeti.
-

4.2 IT riskid

Fintech-pankade ärimudel on olemuselt tehnoloogiapõhine ning tehnoloogilisi lahendusi võidakse rakendada juba nende arendamise varajastes etappides. Seetõttu on oluline, et tegevusloa taotlevatel pankadel oleksid sisse seatud meetmed infotehnoloogia kasutamise kaasnevate riskide kontrollimiseks. Ühtses järelevalvemehhanismis saadud kogemuste põhjal võib öelda, et IT riski¹⁶ kaks kõige tavapärasemat ja olulisemat valdkonda on küberrisk (nt potentsiaalne küberkuritegevus) ning senisest suurem sõltuvus edasiantavatest teenustest (sh pilvandmetöötlus).

Fintech-pankade suurem haavatavus küberrünnakute suhtes tuleneb kaasatud osapoolte arvukusest. Teenuste sagedase edasiandmise tõttu jagatakse andmeid paljude osapooltega ning seetõttu kaasneb ka suurem oht küberrünnakuteks, mis võivad põhjustada teenusehäireid, kliendiandmete kadumaminekut, pettuse eesmärgil tehtavaid finantstehinguid ja süsteemitõrkeid.

Infokast 4

IT riskide hindamine

- **Kaitse küberrünnakute vastu**

EKP ja riiklikud pädevad asutused hindavad kaitsemeetmeid, mida *fintech*-pangad peavad rakendama küberkuritegevuse riski minimeerimiseks. Meetmed võivad muu hulgas hõlmata järgmist.

- (a) Panga riskiprofiilist tulenevalt võivad järelevalveasutused otsustada, et pärast pangale tegevusloa andmist tehakse täiendavaid hindamisi. Näiteks võidakse tegevusloa andmisega seoses otsustada läbi viia kohapealne kontroll, mille raames hinnatakse, kas IT-infrastruktuuri rakendatakse tegevusloataotluses kirjeldatud viisil. Otsus kohapealse kontrolli vajalikkuse kohta tehakse iga juhtumi puhul eraldi.

---

¹⁶ Euroopa Pangandusjärelevalve määratluse kohaselt on info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) riski näol tegu riskiga, et IKT süsteemide ja andmete toimimist ja kättesaadavust võivad negatiivselt mõjutada (sh suutmatus piisavalt kiiresti taastada asutuse teenuste toimimine) IKT riist- või tarkvara komponentide rikked ning puudused IKT süsteemi haldamises.

- (b) Pangas peavad olema spetsialiseerunud töötajad ja pangasisene riskihaldusraamistik, et võimaldada juhtorganil välja töötada strateegia ja menetlused küberintsidentide jälgimiseks, kiireks tuvastamiseks ja ohjamiseks.
  - (c) Pangas tuleb sisse seada menetlused talitluspidevuse ja tegevuse jätkusuutlikkuse tagamiseks, sealhulgas hüvituskord küberrünnaku korral (nt andmeturbe nõuete rikkumine).
  - (d) Pank peab esitama üksikasjalikud andmed kaitsemeetmete kohta, millega tagatakse IT-süsteemi ja andmevõrgu laitmatu kättesaadavus ja toimimine.
-

4.3 Tegevuse edasiandmine ja pilveteenused

Fintech-pankadele on omane tavapärasest sagedam tegevuse edasiandmise ja pilveteenuste kasutamine.¹⁷ Tegevusluba taotlevad pangad peavad tagama, et neil on lepingujärgne õigus kontrollida edasiantud teenuste kvaliteeti. Samuti tuleks hinnata sõltuvust välistest teenusepakkujatest ning pidada esmajoones silmas kinnistavate sätetega (*lock-in clauses*) kaasnevaid võimalikke talitluspidevuse riske ja neist tulenevat haavatavust.

Infokast 5

Edasiantud tegevuse hindamine

- **Tegevuse edasiandmine**

Kui *fintech*-panga tegevusluba taotlev pank on sõlminud tegevuse edasiandmise lepingu, hindavad EKP ja riiklikud pädevad asutused, kas kõnealune pank:

- (a) on teenusepakkuja tausta ja tegevust põhjalikult kontrollinud, et hinnata tegevuse edasiandmise lepingutega kaasnevaid riske. Selle kontrolli võib läbi viia ka sõltumatu kolmas isik;
- (b) on nõuetekohaselt arvesse võtnud selliseid tegureid nagu teenusepakkuja finantsolukord ja turupositsioon, tema juhtide ja töötajate kvalifikatsioon ning muudatused juhtkonnas ja personalis, ning teenusepakkuja suutlikkus tagada talitluspidevus ning esitada täpseid ja õigeaegseid juhtimisaruandeid.

- **Pilveteenuste edasiandmine**

Pilveteenuste edasiandmise järelevalvealasel hindamisel peetakse muu hulgas silmas seda, kas tegevusluba taotlev pank on pilveteenuste pakkuja valimisel võtnud nõuetekohasel viisil arvesse järgmisi aspekte:

---

¹⁷ Pilveteenused võimaldavad ligipääsu infotehnoloogiliste ressursside kogumile (nt võrgud, serverid ja muu infrastruktuur, andmesalvestus ning rakendused).

- (a) Põhjalik hinnang pilveteenuste lepingulise ja tehnilise raamistiku laadi, ulatuse ja keerukuse kohta. Seejuures tuleks hinnata pilveteenuste pakkuja funktsioone ja ülesandeid (sh tema kohustust teha koostööd ja rakendada kontrollimeetmeid) ning seda, kas tal on olemas küllaldane sisemine asjatundlikkus ja piisavad vahendid pilveteenustega seotud riskide leevendamiseks.
  - (b) Tegevusloa taotleja sõltuvus pilveteenuse pakkujatest ja tema suutlikkus minimeerida sõltuvust ühest pilveteenuse pakkujast. Minimeerimise puhul tuleb silmas pidada võimalikke kulusid, mis kaasneksid mitme teenusepakkuja kasutamisega.
  - (c) Kas pilveteenuste pakkuja täidab kõiki õiguslikke ja regulatiivseid nõudeid.
  - (d) Meetmed, mille abil pilveteenuste pakkuja tagab oma süsteemis esinevate häirete korral pangale vajalike teenuste jätkuvuse. Peale selle tuleb tegevusluba taotleval pangal hinnata pilveteenuste lepingulise raamistikuga seotud riske: pangal peab olema teave nii pilveteenusepakkujaga seotud koguriski kohta kui ka pangale avalduva mõju kohta juhul, kui pilveteenustes esineb häireid või nõrkusi või kui teenusepakkuja ei suuda lubatud teenust pakkuda.
  - (e) Isiku- ja konfidentsiaalsete andmete kaitse teenusetaseme kokkuleppes.
-

4.4 Andmehaldus

Andmeturberiskid võivad realiseeruda tundliku teabe loata muutmisel või selle kadumisel, või teenusehäirete tekkimisel. Tõhus andmeturbe parandab tegevusluba taotlevate pankade suutlikkust ohjeldada küberriski ning suurendab nende kübervastupidamisvõimet. Tegevusluba taotlevad *fintech*-pangad peavad tagama oma andmete kaitse loata kasutamise eest (andmete konfidentsiaalsus) ja loata muutmise eest (andmete terviklikkus) ning vältima häireid andmetele juurdepääsus (andmete kättesaadavus).

Infokast 6

Andmehalduse kvaliteedi hindamine

- **Andmehaldus ja andmete turvalisus**

Tegevusluba taotleva panga andmehalduse ja andmeturbe raamistiku hindamisel peavad EKP ja riiklikud pädevad asutused muu hulgas silmas seda, kas pank on võtnud nõuetekohasel viisil arvesse järgmisi aspekte:

- (a) Juhtimisstruktuuri ja organisatsioonilise raamistiku asjakohane korraldus, mis võimaldab tagada IT riskide ja eelkõige operatsiooniriskide tervikliku haldamise (sh andmete konfidentsiaalsus, kaitse ja terviklikkus).

- (b) Millised tõhustatud andmeturbemeetmed on pangas kasutusel ja kas need on äritegevusega seotud riskidega proportsionaalsed. Sellised meetmed on näiteks IT-süsteemide mikrosegmenteerimine, IT-teenuste kavandamine süvakaitse (*defence in depth*) põhimõttel, juurdepääsuõiguste haldamine nii süsteemide kui ka teabe tasandil, kasutajate ja klientide range autentimine ning tundliku teabe ja selle edastuskanalite krüpteerimine.
-

5 Tegevuskava

Kuna *fintech*-pangad kasutavad küllaltki uut tehnoloogiat ja on turule tulnud alles hiljuti, ei ole nende tegevusega seoses veel saadud piisaval hulgal pikaajalisi andmeid, võrdlusaluseid ja kogemusi.

Fintech-pankade äritegevuse prognoosidega ja neist tulenevate kapitalinõuetega kaasneb seetõttu ka suurem ebakindlus. Tavapankadega võrreldes on keerulisem ette näha *fintech*-pankade äritegevuse arengut, kuna näiteks klientide arvu, müügimahtu ja edaspidise välisrahastuse taset on raske prognoosida. Ettearvamatud riskid võivad tuleneda ka *fintech*-pankade uuenduslikest joontest.

Tegevusluba taotlevad *fintech*-pangad peaksid koostama äritegevuse lõpetamise kava, mida järelevalveasutused võivad nõuda juhul, kui seda peetakse vajalikuks panga ärimudeli eripära tõttu.¹⁸ Sellises kavas määratakse kindlaks, kuidas *fintech*-pank saab enda äritegevuse omal algatusel ja nõuetekohasel viisil ning maksevõimelisuse säilitades lõpetada, kahjustamata seejuures tarbijaid ning vältides häireid finantsüsteemile ja regulatiivse sekkumise vajadust.

Infokast 7

Tegevuskava hindamine

- **Ärimudelist tulenevad rakendusriskid**

EKP ja riiklikud pädevad asutused hindavad tegevusluba taotleva panga suutlikkust hoida piisavat kapitalireservi esimese kolme tegevusaasta jooksul tekkida võiva stardikahjumi katteks ning – kui see on asjakohane – äritegevuse lõpetamise kava võimaliku rakendamisega seotud kulude katteks (vt punkt 13 „Äritegevuse lõpetamise kava”). Äriplaanis tuleb esitada esimese kolme tegevusaasta võimaliku stardikahjumi täpne prognoos ning kasumiläveni jõudmiseni kuluva ajavahemiku finantsprognoosid.

- **Äritegevuse lõpetamise kava**

Äritegevuse lõpetamise kava¹⁹ hindamisel võtavad EKP ja riiklikud pädevad asutused arvesse järgmisi aspekte:

- (a) kas *fintech*-pank suudab omavahenditest katta panga äritegevuse kulud kolme aasta jooksul ning vajaduse korral ka panga tegevuse lõpetamise ja sulgemisega kaasnevad kulud, tekitamata seejuures kahjumit hoiustajatele;

¹⁸ Äritegevuse lõpetamise kava kasutamist käsitletakse järgmise avaliku konsultatsiooni raames, mis käsitleb tegevusloataotluste hindamise juhendile lisatud kriteeriumeid tegevuskava ja kapitali hindamise kohta. Käesolev *fintech*-pankade suhtes kohaldatav juhend hõlmab nende seisukohalt olulisi kaalutlusi kooskõlas üldises õigusraamistikus ning tegevusloataotluste hindamise juhendi järgmistes ajakohastatud versioonides toodud kriteeriumitega.

¹⁹ Äritegevuse lõpetamise kava ei kujuta endast finantsseisundi taastamise kava ega kriisilahenduse kava. Äritegevuse lõpetamise kava koostab pank ise ning selle abil tagatakse panga tegevuse lõpetamine viisil, mis ei tekita häireid ega kahjumit hoiustajatele. Panga tegevuse lõpetava kriisilahenduse kava aga koostab kriisilahendusamet ja finantsseisundi taastamise kavas kirjeldatakse meetmeid, mille abil pank saab kriisist väljuda.

- (b) kas äritegevuse lõpetamise kavas on ette nähtud panga ärimudelil põhinevad piirväärtused, milleni jõudmisel tegevuse lõpetamise kava aktiveeritakse. Pank peaks kasutama kvantitatiivseid näitajaid (nt kapital, likviidsus ja kasumlikkus), mis osutavad selgelt piirväärtuste ületamisele, ning kui see toimub, teavitatakse kohe asjaomast riiklikku pädevat asutust;
  - (c) EKP ja riiklikud pädevad asutused võivad oma äranägemise järgi otsustada korraldada järelkontrolli üks aasta pärast pangale tegevusloa andmist. Järelkontrolli käigus hinnatakse, kas panga tegevus on kooskõlas tema äriplaaniga (ning kui lähedal ollakse äritegevuse lõpetamise kava käivitamisele).
-

6 Kapital, likviidsus ja maksevõimelisus

Kapitali, likviidsuse ja maksevõimelisuse hindamisel võtavad järelevalveasutused arvesse järgmisi aspekte.

6.1 Algkapital

Fintech-panga tegevuse algetapis võib pank suurema tõenäosusega kanda finantskahju, mis võib kasutatavate omavahendite hulka aegamisi vähendada. Allpool toodud stsenaariumid on mõned näited olukordadest, kus lisaks miinimumkapitalinõuete täitmisele on vaja täiendavat kapitali.

- Uus *fintech*-pank alustab tegevust väljakujunenud turul, kus on palju osalisi ja tuntud tootemarke. Seetõttu võib tegevust alustava *fintech*-panga äriplaani sisaldada algetapis agressiivset hinnakujundusstrateegiat (nt hoiuste kõrgemad intressimäärad) turuosa omandamiseks. Täiendav kapital on vajalik selleks, et pank oleks suuteline suurendama hoiuste arenguga samas tempos ka väljastatavate laenude mahtu.
- Aja jooksul ja tegevuskeskkonnaga kohanedes võib *fintech*-pank suurema tõenäosusega muuta oma ärimudelit, et täita paremini turu vajadusi ja säilitada kasumlikkust (sageli) kitsastes ja spetsialiseeritud turulõikudes. Kohandatud ärimudelile üleminekul võivad märkimisväärselt muutuda ka panka ohustavad riskid. Need tuleb nõuetekohaselt tuvastada ja neid tuleb ettenägematu kahju vältimiseks hoolikalt jälgida.

6.2 Likviidsus

Tegevuse algetapis võib *fintech*-pank silmitsi seista tavapärasest suuremate likviidsusriskidega. Allpool on toodud paar näidet.

- Veebipõhiseid pangateenuseid kasutavad hoiustajad võivad intressimäära muutustele kiiresti reageerida ja viia oma hoiused kõrgemat intressi pakkuva konkurenti juurde. Veebikontodel olevad hoiused on tavahoiustega võrreldes sageli volatiilsemad ja vähem stabiilsed.²⁰
- Kui *fintech*-pank kasutab valdavalt pankadevahelist finantseerimist, võib sellega seonduv ebakindlus eelkõige panga tegevuse algetapis mõjutada refinantseerimise maksumust.

²⁰ Stabiilsete hoiuste (ingl *sticky deposit*) näol on tegu hoiustega, mida kliendid pingete tekkides (nt panganduskriis või muu väline majandusolukord) pigem pangast välja ei võta.

© Euroopa Keskpank, 2017

Postiaadress 60640 Frankfurt am Main, Germany
Telefon +49 69 1344 0
Veebileht www.bankingsupervision.europa.eu

Kõik õigused on kaitstud. Taasesitus õppe- ja mitteäriülistel eesmärkidel on lubatud, kui viidatakse algallikale.